

Тема 5: Судова балістика

Судова балістика являє собою розділ криміналістичної техніки, який вивчає в контексті розслідування злочинів вогнепальну зброю, боєприпаси та сліди їх дії.

Криміналісти тісно співробітничать із судовими медиками, і вивчення ран на тілі людини з метою визначення типу зброї, виду кулі, дробу або картечі, встановлення напрямку пострілу і визначення відстані, з якої зроблено постріл, на підставі цих слідів належить до виключної компетенції судової медицини.

Об'єктами судової балістики є:

- ручна вогнепальна зброя, класифікація якої наводиться в наступному підрозділі;
- окремі її частини та деталі;
- допоміжне спорядження, приладдя і начиння (шомполи, екстрактори, маслянки, змазка тощо);
- споряджені боєприпаси;
- вистріляні кулі й гільзи;
- компоненти боєприпасів: дріб, картеч, пижі, прокладки, порох, капсулі тощо;
- предмети (перешкоди) зі слідами застосування вогнепальної зброї;
- спеціальні вогнепальні пристрої, замасковані під побутові предмети;
- побутові предмети, що імітують вогнепальну зброю.

Класифікація вогнепальної зброї та боєприпасів

Зброя поділяється на :
*бойову, цивільну, мисливську,
навчально-спортивну,
кримінальну.*

За довжиною ствола зброю
поділяють на:
*короткоствольну,
середньоствольну і
довгоствольну,*

За будовою каналу ствола - на :
*нарізну, гладкоствольну і
комбіновану,*

За калібром – на:
*малокаліберну,
середньокаліберну та
крупнокаліберну*

за кількістю споряджених патронів
– на:
*однозарядну, багатозарядну,
магазинну*

за кількістю стволів – на:
одноствольну і багатоствольну

за способом виготовлення - на :
заводську, перероблену, саморобну, атипову.

Бойова зброя призначена для виконання бойових дій військовослужбовцями та уповноваженими особами з правоохоронних органів, виготовляється неодмінно на заводах, має нарізні стволи, призначена для стрільби кулями. Короткоствольні пістолети та револьвери мають довжину ствола до 20 см і називаються за прізвищами конструкторів і підприємців (пістолети Маузера, Кольта, Браунінга, Коровіна, револьвери Нагана, Кольта, Сміта-Вессона), позначаються аббревіатурами (наприклад ПМ - пістолет Макарова, ТТ - Тульський Токарева) або в інший спосіб (наприклад Парабелум, Ческа збройова, Форт, Астра).

Мисливська зброя заводського виготовлення буває довгоствольною та середньоствольною і поділяється на дробову, кульову й комбіновану. Вона може бути одноствольною та двоствольною, а комбінована - дво-, три- і чотириствольною.

У двостволок стволи розташовуються горизонтально або вертикально.

Кульова мисливська зброя, як правило, має один нарізний ствол і призначена для стрільби патронами з безоболонковими, напівоболонковими та оболонковими кулями калібрів 5,6-9 мм. Крім того існують нітроекспреси (до 16 мм) і штуцери (12-28 мм).

Огляд зброї, боєприпасів та слідів пострілу

Під час огляду місця події, в ході якої застосовувалась вогнепальна зброя, можуть бути виявлені окремі екземпляри зброї, кулі, дріб, пижі, гільзи, сліди пострілу на предметах і тілі потерпілого.

Виявлену зброю не можна пересувати і брати в руки до тих пір, поки її положення не зафіксовано в протоколі, на фотознімках (вузлових і детальних), у схемі місця події. Важливо зазначити, на якому боці лежить зброя, куди спрямовано ствол, місце розташування зброї в сантиметрах стосовно двох нерухомих предметів, а для пістолетів - ще в якому положенні знаходиться ствольна коробка.

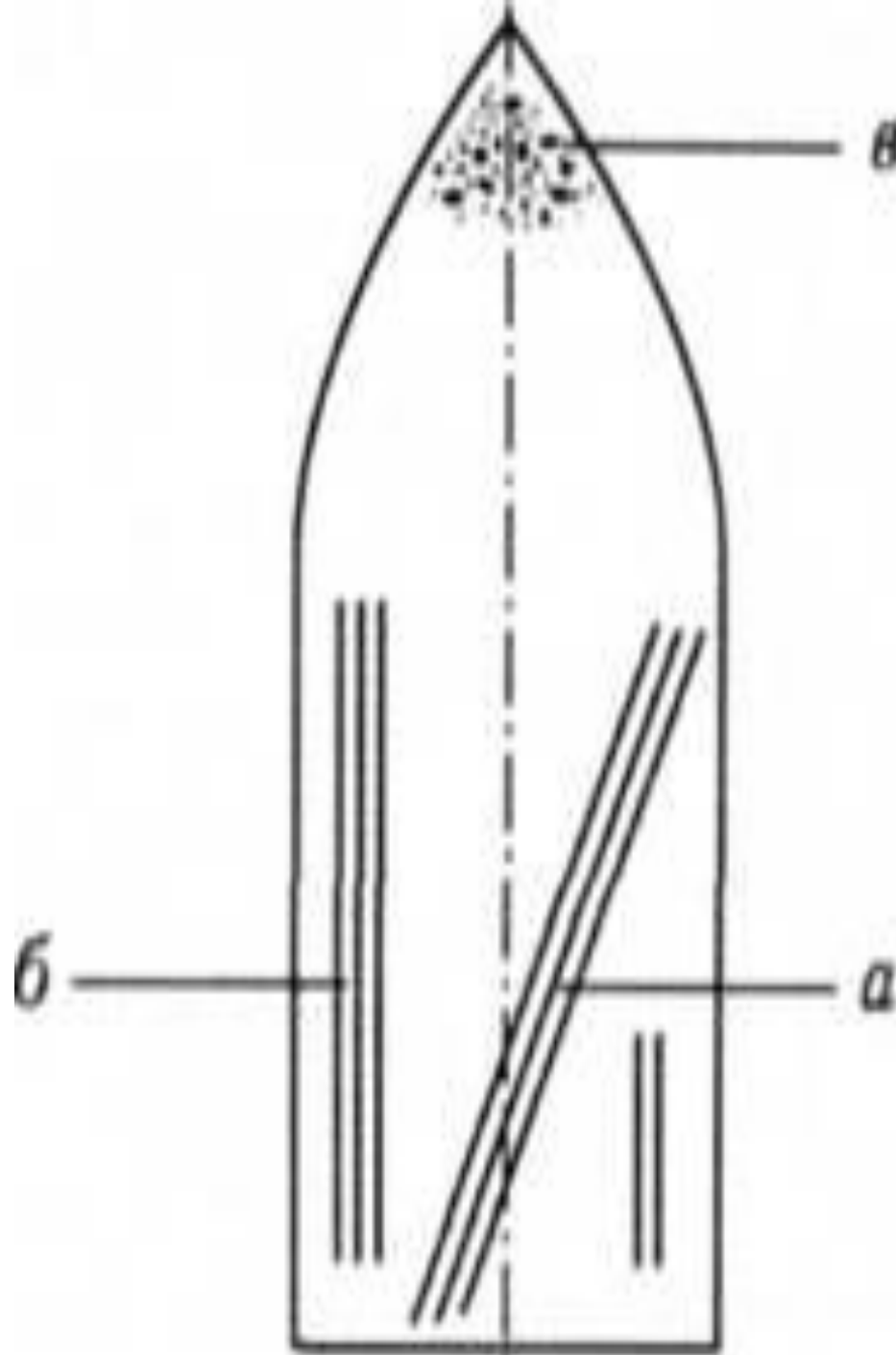
На місці події можуть бути виявлені боєприпаси, які треба зафіксувати в протоколі, на фотознімках і схемі, оглянути їх на предмет встановлення слідів рук, зазначити їх конструкцію, розміри, спосіб з'єднання частин, колір металу, маркувальні позначки. Слід мати на увазі, що одні й ті самі патрони можуть використовуватись для стрільби із зброї різних систем, а тому не варто на підставі виявлених патронів робити категоричні висновки про зброю, яка була в розпорядженні якогось учасника події.

Сліди на вистріляній кулі:

а) сліди від полів нарізів (вторинні сліди);

б) сліди від кульового входу (первинні сліди);

в) забруднення.

Відсутність гільз на місці події, де поза всяким сумнівом застосовувалася вогнепальна зброя, може свідчити про те що: стрільба велась із револьвера або неавтоматичної мисливської рушниці; постріл здійснено із заряджуваного з дула самопала; під час першого пострілу з автоматичної зброї заклинило її затвор; нарешті, злочинець виявився дуже передбачливим і після стрільби зібрав усі гільзи.

Підготовка матеріалів на судово-балістичну експертизу

Судово-балістичні експертизи призначаються для вирішення широкого кола задач ідентифікаційного й неідентифікаційного характеру, пов'язаних з дослідженням вогнепальної зброї і боєприпасів, слідів пострілу в самій зброї, на ураженій перешкоді і на стрільці.

Об'єктами судово-балістичної експертизи є вогнепальна зброя, боєприпаси та їх частини (патрони, гільзи, кулі, дріб, картеч, пижі, прокладки), предмети зі слідами пострілу.

Для проведення цієї експертизи необхідно винести постанову про її призначення, в якій зазначаються: прізвище експерта або назва установи, експертам якої доручається проведення експертизи; питання, на які експерт повинен дати висновок; об'єкти, які мають бути досліджені; а також перелік матеріалів, що надаються експерту для ознайомлення (копії протоколу огляду місця події, протоколів деяких допитів тощо).

Криміналістичне вчення про холодну зброю

Холодною зброєю належить називати знаряддя і пристосування, які відповідають стандартним зразкам або історично виробленим типам, а також незвичні предмети, що спричиняють колючий, ріжучий, рубальний, ударний або розтворюючий ефект і призначені для нападу й активного захисту.

За *способом дії* холодна зброя поділяється на колючу, до якої належать багатозубці (вилки, тризубці тощо), багнети гранясті, шпаги, стилети, кинджали, ножі; рубальну - шаблі, шашки, тесаки, бойові сокири, бердиші; рубально-колючу - ятагани, палаші, мечі, алебарди; колючо-ріжучу - багнети пласкі, кинджали, ножі, ножні клинки та кігті; ударно-розтворюючі - бойові рукавиці, кастети, надолонники, ударні персні, булави, палиці, перначі, дубинки, бойові нагайки, обушки (рос. кистені), нунчаки. Слід назвати деякі комбіновані пристосування, які важко віднести до певної групи. Це - зубчасті ланцюги, струни-обушки, бойові бичі-кинджали тощо.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!